

ssenyeres

146

P. GIFRE RIBAS
Delmes, censos i lluïsmes.
El feudalisme tardà a la Catalunya vella (vegueria de Girona, s. XVI-XVII)
 Girona: AHR-UdG, 2011. 270 p., 19 €

Aquest llibre és de lectura obligada per a tots els medievalistes, modernistes i contemporaneistes que es dediquen a la història rural i econòmica. La pretensió, sens dubte aconseguida, de Pere Gifre és tractar el feudalisme tardà a la vegueria de Girona: així ho expressa a la introducció i a mesura que avancen les pàgines. De fet, el títol ho mostra amb molta claredat amb uns conceptes que, des de la història medieval, pot semblar que són propis i exclusius; res més lluny de la realitat.

En els cinc capítols, l'autor va analitzant diverses vessants del feudalisme modern. Tot comença amb la sentència arbitral de Guadalupe: el que pels medievalistes és el punt final del conflicte al camp, al llibre és el punt de partida perquè és a la base de les relacions socials dels segles XVI, XVII i bona part del XVIII. La sentència, doncs, serà clau per a les relacions entorn de la terra.

El capítol 2 es destina a l'estudi del que implica ser home propi després de 1486 i com la sentència va legitimar i confirmar alguns drets que s'havien deixat d'exigir, com ara la deseixida de mas. L'autor acaba plantejant per què molts pagesos de mas seguiren confessant els tres sous pels mals usos durant segles en lloc d'alliberar-se'n de cop. Al capítol 3 s'estudia l'aplicació de la jurisdicció (que havia quedat al marge de la sentència) i com no només esdevé clau per controlar la terra i les persones, sinó que també té una clara incidència en la renda. El capítol 4 entra a fons en alguns dels trets més definitoris del feudalisme, sobretot de la renda feudal, que van persistir durant els segles moderns. És ara quan es tracten amb profunditat el manteniment i els canvis en els delmes, les primícies, les tasques, els censos i els lluïsmes. El punt final és semblant a l'inicial: els conflictes entre senyors i pagesos, ara per la tasca i el delme, en una nova època de lluites socials entorn de la terra i les rendes que en deriven, si bé canalitzades sobretot per la via judicial.

ROSA LLUCH BRAMON. Universitat de Barcelona

Antoni CARRERAS CASANOVAS (coord.)
Història de la Conca de Barberà: Les arrels del passat
 Montblanc: Consell Comarcal de la Conca de Barberà; Cossetània Edicions, 2011. 351 p., 27,50 €

Tal i com se'ns indica en la presentació, l'objectiu de la col·lecció sobre la història de la Conca de Barberà és sintetitzar els diferents estudis locals que s'hi han dut a terme per tal d'elaborar una obra de consulta general. El segon volum d'aquesta col·lecció, dedicat a la prehistòria, la protohistòria i la romanització de la comarca, segueix fil per randa aquesta vocació d'obra enciclopèdica i divulgativa. Sota la coordinació d'Antoni Carreras Casanovas (URV), una quinzena d'arqueòlegs i historiadors han fet una important tasca de recopilació de l'abundant historiografia comarcal, seguint una estructura cronològica que dona una visió ordenada i de conjunt de les diferents etapes prehistòriques i històriques, tot i que casos com el jaciment de la cova de la Font Major de l'Espluga de Francolí o el de Milmanda, a Vimbodí, amb diferents assentaments que es van succeint en el temps, es poden mostrar d'una manera un poc fragmentada.

Si analitzem les diferents etapes estudiades, veurem que es presta una atenció especial a la que va del neolític a l'edat del bronze, atesa la rellevància dels estudis realitzats fins ara als jaciments arqueològics de la zona datats en aquesta cronologia, que permeten documentar qüestions com els primers assentaments estables del neolític antic o la consolidació de l'agricultura al neolític mitjà. Això no vol dir, però, que la resta d'èpoques s'hagin deixat de banda: cal esmentar els apartats dedicats a les pintures rupestres mesolítiques i protohistòriques i a les vil·les i les vies de comunicació romanes presents a la comarca, entre altres.

Per últim, cal fer esment de l'intel·ligent ús de material gràfic, tant de fotografies com de gràfiques, mapes i fins i tot il·lustracions que interpreten possibles escenes dels primers habitants de la Conca de Barberà. Juntament amb un útil glossari al final de cada capítol i uns pedagògics quadres evolutius al final de la monografia, serveixen de suport a un text la voluntat divulgadora del qual no ha passat per davant del rigor científic.

PINEDA VAQUER FERRANDO. Tècnica de documentació de l'Institut Ramon Muntaner

1
1
2
5
8
11
12
14
16